

## WERNHER VON BRAUN

1912-1976

H. İbrahim GÖKTÜRK

**A** tatürk: "İstikbal göklerdeydi" demişti. Zamanında bu sözden, sadece askerî ve sivil uçaklar ile hava savaşlarının kastedildiği anlamı çıkarılıyordu. Halbuki o iki kelimenin içinde "Yarının havacılığı ve uzaya geziler" de, yer alamaz mıydı acaba?

Çağımızda modern Roket'in atası sayılan Von Braun'un yaşamı çok ilginç aşamalar göstermektedir. Konunun teknik güçlüğü ve bilim dünyasında geçirdiği gelişme aşamalarını anlatmanın zorluğu takdir olunur. Biz ancak bazı kalın çizgileri belirterek "yarın"ın "en büyük gelişmesine dikkatleri çekmek isteriz. Belki de geleceğin dünyası, gezegenler arası ulaşım ile uzaydaki evrenin dünyası olacaktır.

Uzaya gezi fikri, önceleri insan dimağlarını fazlaca uğraştırmıştı. Jules Verne'nin hikâyelerinden Çin masallarına kadar pek çok geniş hayalliler bu konuyu tasarladılar. Bazıları ise girişimlere bile geçmişlerdi... Roketin esası şuydu: "Roketin hareketi, jet motorlu araçların hareketi gibi, Newton'un Üçüncü hareket kanununa dayanır: Her etkinin bir tepkisi vardır. Etki ile tepki birbirine eşit ve karşıttır. Jet motoru gibi Roket de arkasından fıskıran gazların tepkisiyle ileriye doğru itilir. İkisi arasındaki fark, roket'in ön taraftan veya herhangi bir yerden hava emmesidir. Yani bir oyuncak balonu şişirip ağzını iki parmağımızla sıkarak hava çıkmayacak şekilde kapayalım. Sonra birden serbest bırakalım. Hava dışarıya fırlar ve balon ters yönde uçar. Havanın dışarıya kaçması bir etkidir. Balonun uçuşu bunun tepkisiyle olmuştur. İkisi birbirine eşit ve karşıttır."

Bilim ahlak yönünden tarafsızdır. İnsanlar tarafından iyiye veya kötüye kullanılabilir. Artık bu, insanın takdirine kalmıştır. Çünkü Londra'da binlerce insanı öldüren V2'ler ile Ay ve Merih gezegenine gönderilen roket aynı adamın elinden çıkmıştır. Bu bilim adamı, bir ara Türkiye'nin batı kıyılarındaki bir geziye de katılmıştı.

Von Braun, 23 Mart 1912'de, Almanya'nın doğusundaki Wirsitz'de doğdu. Babası bir Baron olup, aristokrat bir ailenin çocuğudur. Daha okulda iken astronomiye merak sardı. Öğreni-

mini Berlin Teknoloji Enstitüsünde sürdürdü. Alman Roket Kurumuna katıldığı zaman, amirine: "Hayatını sıvı yakıtlı roketlerin geliştirilmesine adayacağını" bildirdi. 1932'de Berlin Üniversitesinde doktora yaptığı sırada henüz yirmi yaşında iken Kurum Başkanlığına atandı. Zamanın Almanya'sındaki roket geliştirme deney uzmanlarıyla beraber çalıştı. Almanya Versailles antlaşmasının askerî kayıtlarıyla bağlıydı. Top ve uçak yapımı yasaktı. Ama roket için bir yasak yoktu. O bir açık kapıydı. Bundan bir yıl sonra Von Braun, A1 diye anılan ilk sıvı yakıtlı proje üzerinde çalışmaya koyuldu. 1934 sonlarına doğru Kuzey Denizine doğru ateşlenen iki A2, birinciyi izledi. Bir tatil döneminde İngiltere'ye gitti. Britanya Müzesini ve Parlamento binasını gezdi. Halbuki bir süre sonra buraları kendi eliyle bombalayacağını bilmiyordu. Hitler Almanya'sının savaş gerekleri için sıvı yakıtlı rokete şiddetle ihtiyaç vardı. Roketlerin A dizisi A9 ve A10'ra kadar yükseldi. Onun amacı, bu roketlerle uzaya uçmaktı. Fakat Hitler Savaş makinesi, bunlarla insanları öldürmeyi hedef almıştı. Bir ara Gestapo kendisini tutukladı. Sonra yine Hitler'in emriyle projelerin başına getirildi. A4 üzerindeki 60.000 değişiklikten sonra Eylül 1944'de, A4'ler hedef Londra'ya ateşlenmeye hazırды. Bunlara intikam silahı anlamına gelen V2 adı verildi. 3000 adet roket 380 Km. menzildeki İngiltere'ye atıldı: Ölüler!.. Ancak savaşın bitimine etkisi bakımından çok geç kalmıştı. Nihayet roket istasyonunu Ruslar işgal etti. Bilim adamları ile bu arada Braun da Bavyera dağlarına çekilmişti. ABD ordusu bu uzmanları, New Mexico'da White Sands'deki Amerikan Roket Deneme İstasyonuna bazı teçhizatla birlikte götürdüler. Çalışmalar başladı. 1946'da bir V2 190 Km. yüksekliğe fırlatıldı. Artık Kademeli Roket yapımına sıra gelmişti. Önce V2 ilk kademe ve üst roket WAC-Corporal olmak üzere 400 Km'lik yüksekliğe erişti. V2 ile böylece uzay gezisinin ve ulaşımının mümkün olduğu başarıları gerçekleştirildi. Geçen yıl kanserden ölen Von Braun, hayalini gerçek yaparak gören sayılı mutlulardan biridir.